

Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta

मंगलकार्य किंवा कोणत्याही चांगल्या कामाला सुरुवात करताना विघ्नहर्ता म्हणजेच श्रीगणपतीची पूजा व आराधना करण्याची प्रथा आपल्याकडे अनेक वर्षांपासून सुरु आहे. श्रीगणेश चतुर्थीच्या दिवशी प्रतिष्ठापना अशी करावी...

गणपतीची स्थापना करण्याकरता चौरंग किंवा पाट आणि सभोवती मखर. पूजास्थानाच्या वर बांधण्याकरता नारळ , आंब्यांचे डहाळी , सुपाऱ्या. पाण्याने भरलेला तांब्या , पळी , पंचपात्र , ताम्हण , समई, जानवे, पत्री, शेंदूर, विड्याची पाने, सुपाऱ्या, नारळ, फळे, प्रसादाकरता मोदक , मिठाई , पेढे , गोड पदार्थ

गणेश चतुर्थीच्या दिवशी प्रातःस्नानसंध्या पूजादी नित्यविधी करावेत. मूर्ती ठेवण्याची जागा स्वच्छ सारवून त्यावर रंगीत पाट मांडून , अक्षता पसराव्यात. नंतर त्यावर मूर्ती स्थापन करावी व शूचिर्भूतपणे आसनावर बसवून द्विराचमन, प्राणायामादी केल्यावर 'श्रीपरमेश्वरीत्यर्थ पाथिर्वगणपतिपूजनमहं करिष्ये' असा संकल्प म्हणून पाणी सोडावं. कलश, शंख, घंटा व दीप यांना गंधअक्षता-पुष्प अर्पण करावं. नंतर गणपतीच्या नेत्रांना दुर्वांनी तुपाचा स्पर्श करावा व मूर्तीच्या हृदयाला आपल्या उजव्या हाताच्या अंगठ्याने स्पर्श करून प्राणप्रतिष्ठेचे पुढील मंत्र म्हणावेत.

अस्यै प्राणाः प्रतिष्ठंतु अस्यै प्राणाः क्षरन्तु च।

अस्यै देवत्वम् आचार्यै मामहेति च कश्चन॥ १ ॥

रक्तांभीधिस्थ पोतोल्ल सदरुण सरोजाधि रुढाकराब्जैः।

पाशम् कोदंडं भिक्षुद्भवमथ गुणमप्यम् कुशम् पंचबाणान्॥

बिभ्राण असृक्कपालम् त्रिनयन लसिता पीनवक्ष ऊरुहाढ्या।

देवी बालार्क वर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तीः परा नः॥ २ ॥

**Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta**

अशी प्राणप्रतिष्ठा झाल्यावर श्रीगणेशांना नमस्कार करून...

एकदंतम् शूर्पकर्णम् गजवक्त्रम् चतुर्भुजम्।
पाशांकुशधरम् देवम् ध्यायेत सिद्धिविनायकम्॥ 3 ॥

ध्यायेत देवम् महाकायम् तप्तकांचन संनिभम्।
चतुर्भुजम् महाकायम् सर्वाभरणभूषितम्॥ 4 ॥
दंताक्षमाला परशुपूर्ण मोदक हस्तकम्।
मोदकासक्त शंडाग्रम् एकदंतम् विनायकम्॥ 5 ॥

हे श्लोक म्हणत असताना अंतःकरणात श्रीगणेश मूर्तीचे ध्यान करावे.

आवाहयामि विघ्नेश सुरराज आचिर्तेश्वर।
अनाथनाथ सर्वज्ञ पूजार्थ गणनायक॥ ६ ॥
श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। आवाहयामि॥

असे म्हणून मूर्तीला आवाहन सूचक अक्षता अर्पण कराव्यात.

विचित्र रत्नरचितम् दिव्यास्तरण संयुतम्।
स्वर्णसिंहासनम् चारु गृहाण सुरपूजित॥ ७ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। आसनार्थे अक्षताम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेश मूर्तीला आसनासाठी अक्षता अर्पण कराव्यात.

सर्वतीर्थ समानीतम् पाद्यम् गंधादि संयुतम्।
विघ्नराज गृहाणेदम् भगवन् भक्तवत्सल॥ ८ ॥

**Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta**

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। पादयोः पादयम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांच्या पायांवर फुलाने पाणी अर्पण करावे.

अर्घ्यम् च फलसंयुक्तम् गंधपुष्प आक्षतैर्युतम्।
गणाध्यक्ष नमस्तेस्तु गृहाण करुणानिधे॥ ९ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। अर्घ्यम् समर्पयामि॥

असे म्हणून पळीभर पाण्यात गंध , अक्षता , पुष्प व सुपारी ठेवून त्यातले पाणी फुलाने , अर्घ्य म्हणून श्रीगणेशांना अर्पण करावे.

विनायकम् नमस्तुभ्यम् त्रिदशैरभि वंदित।

गंगाहृतेन तोयेन शीघ्रम आचमनम् कुरु॥ १० ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। आचमनियम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांच्या हातावर फुलाने आचमनासाठी पाणी अर्पण करावे.

गंगादि सर्वतीथेभ्य आनीतम् तोयमुत्तम्।

भक्त्या समर्पितम् तुभ्यम् स्नानाय आभीष्टदायक॥ ११ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। स्नानम् समर्पयामि॥

असं म्हणून श्रीगणेशांवर फुलाने पाणी अर्पण करावं.

पयो दधि घृतम् चैव मधुशर्करया युतम्।

पंचामृतेन स्नपनम् प्रियताम् परमेश्वर॥ १२ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। पंचामृत स्नानम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांना फुलाने पंचामृत अर्पण करावे. नंतर पाणी अर्पण करावे. या वेळी सुगंधी अत्तर , गरम पाणी अर्पण करावे. अथर्वशीर्ष म्हणावे

Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta

रक्तवस्त्रयुगम् देव दिव्यम् कांचनसंभवम्।
सर्वप्रदम् गृहाणेदम् लंबोदर हरात्मज॥ १३ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। वस्त्रम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांना वस्त्र अर्पण करावे.

राजतम् ब्रह्मासूत्रम् च कांचनम् चोत्तरीयकम्।
गृहाण चारु सर्वज्ञ भक्तानाम् वरदो भव॥ १४ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। यज्ञोपवितम् समर्पयामि॥

जानवे श्रीगणेशांना डाव्या खांद्यावरून उजव्या हाताखाली अर्पण करावे.

कस्तूरीरोचना चंदकुंकुमैश्च समन्वितम्।
विलेपनम् सुरश्रेष्ठ चंदनम् प्रतिगृह्यताम्॥ १५ ॥
श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। चंदनम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांच्या मस्तकाला चंदन लावावे.

रक्ताक्षतांश्च देवेश गृहाण द्विरदानन।
ललाटपटले चंदस्तस्योपरि विधार्यताम्॥ १६ ॥
श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। अक्षताम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांना अक्षता अर्पण कराव्यात.

माल्यादिनी सुगंधिनी मालत्यादिनी वै प्रभो।
मयाहृतानि पूजार्थम् पुष्पाणि प्रतिगृह्यताम्॥ १७ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। पुष्पाणि समर्पयामि॥

असे म्हणून अनेक प्रकारची फुले , दुर्वा , शमी व अन्य पत्री श्रीगणेशांना अर्पण कराव्यात.

**Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta**

दशांगम् गुग्गुलम् धूपम् सुगंधम् च मनोहरम्।
गृहाण सर्वदेवेश उमापुत्रम् नमोस्तुते॥ १८ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। धूपम् समर्पयामि॥

असे म्हणून डाव्या हाताने घंटा वाजवून व उजव्या हाताने अगरबत्तीने श्रीगणेशांना ओवाळावे.

सर्वज्ञ सर्वलोकेश त्रैलोक्य तिमिरापह।
गृहाण मंगलम् दीपम् रुद्रप्रिय नमोस्तुते॥ १९ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। दीपम् समर्पयामि॥

असं म्हणून निरांजनाने श्रीगणेशांना ओवाळावं.

नैवेद्यम् गृह्यताम् देव भक्तिम् मेह्यचलाम् कुरु।
ईप्सितम् मे वरम् देहि परत्र च पराम् गतिम्॥ २० ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। नैवेद्यम् समर्पयामि॥

असं म्हणून श्रीगणेशांना नैवेद्य दाखवावा.

पूगीफलम् महदिव्यम् नागवल्ल्या समन्वितम्।
कर्पूरइला समायुक्तमंतांबुलम् प्रतिगृह्यताम्॥ २१ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। पूगीफल तांबुलम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांना विडा अर्पण करावा.

गणाधिप नमस्तेस्तु उमापुत्राघनाशन।

Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta

एकदंते भवक्त्रेति तथा मूषकवाहन॥ २२ ॥

विनायकेश पुत्रेति सर्वसिद्धिप्रदायक।

कुमारगुरवे नित्यम् पूजनीयाः प्रयत्नतः॥ २३ ॥

हे मंत्र म्हणून २१ दुर्वा श्रीगणेशांना अर्पण कराव्यात.

नमः सर्वहितार्थाय जगदाधार हेतवे।

साष्टांगोयम् प्रणामस्ते प्रयत्नेन मया कृतः॥ २४ ॥

]

असा मंत्र म्हणून श्रीगणेशांसमोर साष्टांग नमस्कार घालावा.

यानि कानि च पापानि जन्मांतरकृतानि च।

तानि तानि विनश्यन्तिम् प्रदक्षिण पदे पदे॥ २५ ॥

असा मंत्र म्हणून स्वतःभोवती ३ प्रदक्षिणा घालाव्या

विनायकेशपुत्र त्वम् गणराज सुरोत्तम।

देहि मे सकलान् कामान् वंदे सिद्धिविनायक॥ २६ ॥

श्रीसिद्धिविनायकाय नमः। मंत्रपुष्पम् समर्पयामि॥

असे म्हणून श्रीगणेशांना फुले अर्पण करावी व हात जोडून पुढील प्रार्थना करावी...

यन्मया चरितम् देव व्रतमेतत् सुदुर्लभम्।

गणेश त्वम् प्रसन्नः सन् सफलम् कुरु सर्वदा॥ २७ ॥

विनायक गणेशान सर्वदेव नमस्कृत।

पार्वतीप्रि य विघ्नेश मम विघ्नान् निवारय॥ २८ ॥

आवाहनम् न जानामि न जानामि तवार्चनम्।

Nashik Municipal Corporation, Nashik
Solid Waste Management Department's,
Mission Vighnaharta

पूजाम् चैव न जानामि क्षम्यताम् परमेश्वर ॥ २९ ॥

मंत्रहीनम् क्रियाहीनम् भक्तितहीनम् सुरेश्वर ।

यत्पूजितम् मया देव परिपूर्णम् तदस्तु मे ॥ ३० ॥

अन्यथा शरणम् नास्ति त्वमेव शरणम् मम ।

तस्मात् कारुण्य भावेन रक्ष रक्ष परमेश्वर ॥ ३१ ॥

अशी श्रीगणेशांची प्रार्थना झाल्यावर आरती करावी. त्यानंतर मंत्रपुष्पांजली अर्पण करावी.

॥ इति पूजाविधी ॥

